

ĐỀ THAM KHẢO THI TỐT NGHIỆP THPT – ĐỀ 5**MÔN: NGỮ VĂN - LỚP 12****Thời gian làm bài: 90 phút****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****I. ĐỌC HIỂU (4.0 điểm)****HS đọc văn bản sau và trả lời câu hỏi:**

22-11-1971,

Không có ai cầu nguyện cho mình cả. Những ngọn đèn nhấp nháy trên sườn đồi là lô cốt địch.

Còn những mảng đen ngòm kia là thằng Mỹ - Hỡi cho chúng nó đòn. Đòn đã đi qua mùa gặt.

Hương lúa chia đều khắp các nhà và trắng lên sớm cho sân kho nhộn nhịp. Rơm còn phơi đầy

trên ruộng, rơm gác lên đóng rạ, mềm đi vì sương sớm... Đạo mới đến đây, rừng thả hạt dẻ lăn

tanh tách trên đồi. Còn bây giờ, lại mùa hoa dẻ. Hoa dẻ rừng trắng pha vàng như hoa nhãn, như

hoa hồng bì... Cả rừng như mở ra cho vô vàn mùi hương lạ lùng thì thảo cùng anh bộ đội.

Đàn dê đi lẫn trong vạt cây thấp, cây mua lá xanh mềm như nhung, cây khế rừng lá tím... tiếng

chuông thơ ngây trên cổ lũ dê rung lên bờ ngõ, tưởng chừng như giọt nhựa ứ ra và cuộn thành

giọt, rơi từ tón. Đó là những ống đếm thời gian của rừng già...

Đêm rủ bức màn lốm đốm sáng, đồi chìm vào chân mây, đất và trời bị xóa nhòa ranh giới...

Còn anh bộ đội thì hồi hộp đợi chờ. Lần bắn thứ hai trong đồi lính.

Anh hãy nghĩ: Kia đúng là thằng Mỹ, là kẻ thù và ghìm súng vào ngực nó.

Đừng lo bắn vào quả tim người, chúng nó chẳng có tim đâu!

Anh hãy nghĩ: Cuộc sống yên lành và ngân nga như lời thơ kia bị cào xé bởi ánh lửa ghê tởm trước mắt anh.

Hãy đứng trong chiến hào của đời mà bắn!

Sương dày nên đạn chưa căng. Tiếng nổ không chát chúa mà âm âm. Đèn võ tung, đạn xuyên

qua phao dầu, đạn phá rách toang bia. Phải như thế, mới hả căm thù! Thủ trưởng bảo: Ta bắn

giỏi không phải như anh chàng trong “Hoa điệp đại”. Đạo đức cách mạng của người Việt Nam khác thế.

Tự hào lắm, khi được lang thang trên mảnh đất Mẹ hiền này và bảo vệ nó. Còn ai hạnh phúc

hơn ta nữa. Trang sách cuộc đời chưa mở cho ta, nhưng mới ghé mắt nhìn, ta đã ngay ngất cả

người...Tiếc thay, đã mấy ai nhận thấy!

(Trích Mãi mãi tuổi hai mươi, Nhật ký của liệt sĩ Nguyễn Văn Thạc, Đặng Vương Hưng sưu tầm, giới thiệu, NXB Thanh niên, tr 61,62)

Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1. Xác định phương thức biểu đạt trong đoạn trích? (0,5 điểm)

Câu 2. Tại sao tác giả viết: “Học bao lâu, mà đã làm được gì đâu, đã sống được gì đâu”?

Đoạn trích gửi đến thông điệp gì cho thế hệ trẻ. (0,5 điểm)

Câu 3. Chỉ ra và nêu tác dụng của biện pháp tu từ được sử dụng trong hai đoạn văn sau: (1,0 điểm)

Anh hãy nghĩ: Kia đúng là thằng Mỹ, là kẻ thù và ghim súng vào ngực nó.

Đừng lo bắn vào quả tim người, chúng nó chẳng có tim đâu!

Anh hãy nghĩ: Cuộc sống yên lành và ngân nga như lời thơ kia bị cào xé bởi ánh lửa ghê tởm trước mắt anh.

Câu 4. Chỉ ra và nhận xét về cách quan sát, ghi chép lại những sự kiện diễn ra trong ngày 22.11.1971 của người viết. (1,0 điểm)

Câu 5. Thái độ, đánh giá của người viết trong đoạn văn: “*Tự hào lắm, khi được lang thang trên mảnh đất Mẹ hiền này và bảo vệ nó. Còn ai hạnh phúc hơn ta nữa. Trang sách cuộc đời chưa mở cho ta, nhưng mới ghé mắt nhìn, ta đã ngây ngất cả người.... Tiếc thay, đã mấy ai nhận thấy!*” gọi cho anh/chị những suy nghĩ và cảm xúc gì?

II. VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1. (2,0 điểm): Viết đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) phân tích đặc sắc nội dung và nghệ thuật của văn bản sau

Ta lớn lên bằng niềm tin rất thật

Biết bao nhiêu hạnh phúc có trên đời

Dẫu phải khi cay đắng dập vùi

Rằng cô Tấm cũng về làm hoàng hậu

Cây khế chua có đại bàng đến đậu

Chim ăn rồi trả ngon ngọt cho ta

Đất đai cỗi cằn thì người sẽ nở hoa

Hoa của đất, người trồng cây dựng cửa

Khi ta đến gõ lên từng cánh cửa

Thì tin yêu ngay thẳng đón ta vào

Ta nghẹn ngào, Đất Nước Việt Nam ơi!...

Ta lớn lên khao khát những chân trời

Những mảnh đất chân mình chưa bén được

Những biển khơi chứa mặt trời đỏ rực

Những ngàn sao trôi miết giữa màu xanh...

(Trích Mặt đường khát vọng, Nguyễn Khoa Điềm, NXB Văn nghệ giải phóng, 1974, tr.35-

36)

Câu 2. (4,0 điểm): Trong cuốn sách “Tuổi trẻ đáng giá bao nhiêu” (NXB Hội Nhà văn), tác giả Rosie Nguyễn đã viết: “Hãy làm đi. Làm bất cứ điều gì. Vì tuổi trẻ chỉ có một lần”.

Từ câu nói trên, viết bài văn nghị luận (600 chữ) nêu suy nghĩ của anh/ chị về vấn đề: tuổi trẻ và hành động.

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT**THỰC HIỆN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****Phần I. ĐỌC HIỂU****Câu 1.** Xác định phương thức biểu đạt trong đoạn trích? (0,5 điểm)**Phương pháp giải:**

Nhớ lại kiến thức về các phương thức biểu đạt, đặc điểm về thể loại

Lời giải chi tiết:

Phương thức biểu đạt tự sự

Câu 2. Tại sao tác giả viết: Học bao lâu, mà đã làm được gì đâu, đã sống được gì đâu? Đoạn trích gửi đến thông điệp gì cho thế hệ trẻ. (0,5 điểm)**Phương pháp giải:**

Đặt câu văn trong hoàn cảnh của tác giả và đưa ra lý giải

Từ kiến thức phân tích và trải nghiệm của bản thân để rút ra thông điệp

Lời giải chi tiết:

- Tác giả viết “Học bao lâu, mà đã làm được gì đâu, đã sống được gì đâu?” vì đặt trong hoàn cảnh của Nguyễn Văn Thạc, sống trong những ngày kháng chiến chống Mĩ xâm lược, anh được học rất nhiều kiến thức sách vở nhưng đó chỉ là lí thuyết, chưa giúp được gì cho việc cứu nước. Khi chưa tham gia vào sự nghiệp cứu nước thì coi như chưa làm được điều ý nghĩa, chưa được sống đúng nghĩa.

- Đoạn trích gửi đến thông điệp: phải biết kết hợp giữa học và hành, biết nhìn lại lòng mình để sống những ngày có ý nghĩa với chính mình, với những người xung quanh, với cuộc đời.

Câu 3. Chỉ ra và nêu tác dụng của biện pháp tu từ được sử dụng trong hai đoạn văn sau: (1,0 điểm)

Anh hãy nghĩ: Kia đúng là thằng Mỹ, là kẻ thù và ghìim súng vào ngực nó.

Đừng lo bắn vào quả tim người, chúng nó chẳng có tim đâu!

Anh hãy nghĩ: Cuộc sống yên lành và ngân nga như lời thơ kia bị cào xé bởi ánh lửa ghê tởm trước mắt anh.

Phương pháp giải:

Đọc kĩ hai đoạn văn, nhớ lại kiến thức về biện pháp tu từ

Lời giải chi tiết:

Biện pháp so sánh: Cuộc sống với lời thơ

Nhấn mạnh sự tươi đẹp của cuộc sống hòa bình, từ đó càng làm nổi bật sự căm thù, ghê tởm của tác giả với đế quốc Mỹ

Câu 4. Chỉ ra và nhận xét về cách quan sát, ghi chép lại những sự kiện diễn ra trong ngày 22.11.1971 của người viết. (1,0 điểm)

Phương pháp giải:

Nhận xét về bối cảnh, hình ảnh, ngôn ngữ trong đoạn trích

Từ đó suy ra hoàn cảnh khốc liệt và tình cảm, cảm xúc của tác giả

Lời giải chi tiết:

Đoạn trích từ "Mãi mãi tuổi hai mươi" của liệt sĩ Nguyễn Văn Thạc thể hiện một cách quan sát và ghi chép rất tinh tế và sâu sắc về những sự kiện diễn ra trong ngày 22.11.1971.

- Người viết thể hiện rõ cảm xúc của mình trong bối cảnh chiến tranh. Câu mở đầu "không có ai cầu nguyện cho mình cả" cho thấy sự cô đơn và nỗi lo lắng của người lính. Điều này tạo ra một bầu không khí nặng nề, đồng thời cũng thể hiện sự kiên cường và quyết tâm của anh.

- Các hình ảnh được mô tả rất sinh động, từ "những ngọn đèn nhấp nháy trên sườn đồi" cho đến "mùa hoa dẻ" và "tiếng chuông thờ ngậy trên cổ lũ dẻ". Những hình ảnh này không chỉ tạo ra bức tranh thiên nhiên tươi đẹp mà còn làm nổi bật sự đối lập giữa vẻ đẹp của thiên nhiên và sự tàn khốc của chiến tranh.

- Người viết khéo léo kết hợp giữa mô tả thiên nhiên và bối cảnh chiến tranh. Khi mô tả vẻ đẹp của rừng, của mùa gặt, người viết cũng không quên nhắc đến kẻ thù và sự tàn phá mà chiến tranh mang lại. Điều này tạo ra một cảm giác xung đột nội tâm, giữa khát khao sống và thực tại khốc liệt.

- Ngôn ngữ trong đoạn trích rất giàu hình ảnh và biểu cảm, từ "đêm rủ bức màn lốm đốm sáng" đến "đạn phá rách toang bia". Những hình ảnh này không chỉ tạo ra sự sống động mà còn thể hiện được tâm trạng và cảm xúc của người viết.

- Cuối đoạn trích, người viết thể hiện niềm tự hào khi được bảo vệ quê hương, mặc dù cuộc sống còn nhiều khó khăn. Câu "còn ai hạnh phúc hơn ta nữa" thể hiện một tinh thần lạc quan và yêu nước mạnh mẽ.

→ Cách quan sát và ghi chép của Nguyễn Văn Thạc trong đoạn trích này không chỉ phản ánh thực tế của cuộc chiến mà còn thể hiện tâm tư, tình cảm và tinh thần của người lính.

Câu 5. Thái độ, đánh giá của người viết trong đoạn văn: "*Tự hào lắm, khi được lang thang trên mảnh đất Mẹ hiền này và bảo vệ nó. Còn ai hạnh phúc hơn ta nữa. Trang sách cuộc đời chưa mở cho ta, nhưng mới ghé mắt nhìn, ta đã ngây ngất cả người.... Tiếc thay, đã mấy ai nhận thấy!*" gọi cho anh/chị những suy nghĩ và cảm xúc gì?

Phương pháp giải:

Đọc kĩ đoạn trích, từ nội dung, ngôn từ để rút ra thái độ, đánh giá của người viết và nêu suy nghĩ của mình

Lời giải chi tiết:

- Thái độ, đánh giá của người viết: Thể hiện niềm tự hào, sự biết ơn sâu sắc khi được sống và chiến đấu bảo vệ quê hương. Đồng thời, tác giả bày tỏ sự tiếc nuối cho những người đã ngã xuống, chưa kịp tận hưởng trọn vẹn vẻ đẹp của cuộc sống.

- Suy nghĩ và cảm xúc cá nhân: Bản thân tôi thực sự khâm phục tinh thần yêu nước và ý chí chiến đấu của người lính trẻ. Hơn hết, qua tác phẩm ta lại càng trân trọng những giá trị bình dị của cuộc sống, càng thêm biết ơn những hy sinh lớn lao để bảo vệ nền hòa bình. Nhớ nhớ

bản thân về trách nhiệm đối với Tổ quốc, phải biết sống ý nghĩa để không phụ lòng những người đã ngã xuống vì đất nước.

II. VIẾT (6.0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm): Viết đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) phân tích đặc sắc nội dung và nghệ thuật của văn bản sau

Phương pháp giải:

Xác định yêu cầu về nội dung và hình thức của bài

Dựa vào kĩ năng viết đoạn văn trình bày suy nghĩ

Lời giải chi tiết:

Bài tham khảo:

Đoạn thơ trích từ bài thơ "Mặt đường khát vọng" của Nguyễn Khoa Điềm thể hiện một niềm tin mãnh liệt vào cuộc sống, vào tương lai tươi sáng của đất nước. Về mặt nội dung, đoạn thơ khắc họa bức tranh lạc quan, giàu sức sống về cuộc đời con người và đất nước. Hình ảnh "cô Tấm về làm hoàng hậu", "cây khế chua có đại bàng đến đậu", "đất đai cỗi cằn thì người sẽ nở hoa" là những biểu tượng nghệ thuật giàu sức gợi, thể hiện niềm tin vào sự đổi thay, vào công lý và hạnh phúc cuối cùng sẽ đến. Niềm tin ấy được xây dựng trên nền tảng của sự nỗ lực, của tinh thần lao động sáng tạo ("người trồng cây dựng cửa"). Đồng thời, đoạn thơ cũng bộc lộ khát vọng vươn lên, khám phá những chân trời mới, những vùng đất mới, thể hiện khát vọng chinh phục, mở rộng tầm nhìn của thế hệ trẻ. Về mặt nghệ thuật, đoạn thơ sử dụng nhiều biện pháp tu từ đặc sắc. Hình ảnh so sánh, ẩn dụ được sử dụng linh hoạt, tạo nên những liên tưởng thú vị, giàu ý nghĩa. Ngôn ngữ thơ giản dị, gần gũi nhưng vẫn giàu sức biểu cảm. Câu thơ ngắn gọn, súc tích, tạo nên nhịp điệu nhanh, mạnh mẽ, thể hiện sự tự tin, lạc quan của người viết. Đặc biệt, việc sử dụng điệp ngữ "Ta lớn lên" tạo nên sự nhấn mạnh, khẳng định niềm tin và khát vọng của tác giả. Cảm xúc của bài thơ được thể hiện một cách tự nhiên, chân thành, khiến người đọc cảm nhận được sâu sắc niềm tin và khát vọng của thế hệ trẻ đối với đất nước. Kết thúc bằng câu thơ đầy xúc động "Ta ghen ngào, Đất Nước Việt Nam ơi!...", tác giả đã thể hiện tình yêu quê hương đất nước sâu sắc, mãnh liệt. Tóm lại, đoạn thơ là một bức tranh sống động về niềm tin và khát vọng, được thể hiện bằng ngôn ngữ giàu hình ảnh và cảm xúc.

Câu 2. Trong cuốn sách “Tuổi trẻ đáng giá bao nhiêu” (NXB Hội Nhà văn), tác giả Rosie Nguyễn đã viết: “Hãy làm đi. Làm bất cứ điều gì. Vì tuổi trẻ chỉ có một lần”.

Từ câu nói trên, viết bài văn nghị luận (600 chữ) nêu suy nghĩ của anh/ chị về vấn đề: tuổi trẻ và hành động.

Phương pháp giải

Xác định yêu cầu đề bài: Về hình thức: bài văn khoảng 600 chữ, về nội dung: Xác định luận đề trong ngữ liệu và viết bài luận bàn luận

Dựa vào kĩ năng viết bài văn nghị luận về một tư tưởng đạo lý

Lời giải chi tiết

Dàn ý

I. Mở bài

- Giới thiệu về tuổi trẻ và tầm quan trọng của hành động.
- Dẫn dắt câu nói của Rosie Nguyễn: "Hãy làm đi. Làm bất cứ điều gì. Vì tuổi trẻ chỉ có một lần."
- Khẳng định ý nghĩa của câu nói: thôi thúc người trẻ dám nghĩ, dám làm.

II. Thân bài

1. Tuổi trẻ là giai đoạn có đủ sức khỏe, tinh thần và nhiệt huyết
 - Là thời điểm để trải nghiệm, học hỏi, phát triển bản thân.
 - Nếu chỉ sống trong vùng an toàn, tuổi trẻ sẽ trôi qua vô nghĩa.
2. Hành động là yếu tố quan trọng để đạt được mục tiêu
 - Hành động giúp con người thử nghiệm, vượt qua giới hạn bản thân.
 - Dẫn chứng: Steve Jobs, Nguyễn Ngọc Ký – những người dám hành động để đạt thành công.
3. Hành động không chỉ mang lại giá trị cho bản thân mà còn cho xã hội
 - Tham gia hoạt động thiện nguyện, nghiên cứu khoa học, khởi nghiệp.
 - Những đóng góp của người trẻ tạo nền tảng phát triển cho đất nước.
4. Phản đề
 - Một số bạn trẻ trì hoãn, lười biếng, sợ thất bại.

- Điều này khiến họ mất đi cơ hội phát triển, để lại sự tiếc nuối.

5. Giải pháp để tận dụng tuổi trẻ hiệu quả

- Thay đổi tư duy, chủ động tìm kiếm cơ hội.
- Rèn luyện bản lĩnh, kiên trì, không sợ thất bại.

III. Kết bài

- Khẳng định lại tuổi trẻ chỉ có một lần, cần hành động để không lãng phí.
- Hãy sống hết mình, dám nghĩ, dám làm để không hối tiếc về tuổi trẻ đã qua.

Bài tham khảo

Tuổi trẻ là quãng thời gian đẹp nhất của đời người, là khoảng trời rực rỡ của những ước mơ, hoài bão và khát vọng. Trong cuốn sách "Tuổi trẻ đáng giá bao nhiêu" (NXB Hội Nhà văn), tác giả Rosie Nguyễn đã nhấn mạnh: "Hãy làm đi. Làm bất cứ điều gì. Vì tuổi trẻ chỉ có một lần." Câu nói này không chỉ là lời nhắc nhở mà còn là một triết lý sống, thôi thúc mỗi người trẻ dám nghĩ, dám làm, dám đương đầu với thử thách để không lãng phí quãng đời tươi đẹp nhất.

Trước hết, tuổi trẻ là giai đoạn mà mỗi cá nhân có đủ sức khỏe, tinh thần và nhiệt huyết để trải nghiệm, học hỏi và phát triển bản thân. Đó là thời điểm con người có thể thử thách chính mình, khám phá những điều mới mẻ và vượt qua giới hạn bản thân. Nếu chỉ sống trong vùng an toàn, lo lắng về thất bại mà không dám hành động, tuổi trẻ sẽ trôi qua một cách vô nghĩa.

Hành động không chỉ đơn thuần là làm một điều gì đó, mà còn thể hiện qua cách con người nỗ lực hết mình để đạt được mục tiêu. Một người trẻ biết hành động là người dám thử nghiệm, dám va chạm, dám đứng dậy sau những lần vấp ngã. Lịch sử đã chứng minh rằng những con người vĩ đại đều bắt đầu từ hành động của tuổi trẻ. Steve Jobs từng bỏ học để theo đuổi đam mê công nghệ, Nguyễn Ngọc Ký dù mất đi đôi tay nhưng vẫn miệt mài học tập và trở thành nhà giáo ưu tú. Nếu không có sự mạnh dạn hành động, họ đã không thể trở thành những biểu tượng truyền cảm hứng.

Hơn nữa, hành động của tuổi trẻ không chỉ mang lại giá trị cho bản thân mà còn góp phần xây dựng xã hội. Những bạn trẻ dấn thân vào các hoạt động thiện nguyện, nghiên cứu khoa học, khởi nghiệp... đều đang đóng góp vào sự phát triển chung. Mỗi hành động dù nhỏ bé nhưng

khi cộng hưởng lại có thể tạo nên những điều kỳ diệu. Một thế hệ trẻ sống có lý tưởng, dám hành động sẽ là nền tảng vững chắc cho sự tiến bộ của đất nước.

Tuy nhiên, không ít người trẻ hiện nay lại rơi vào trạng thái lười biếng, trì hoãn hoặc sợ hãi trước thất bại. Họ e ngại khó khăn, chọn lối sống thụ động, chỉ biết hưởng thụ mà không dám thử sức. Điều này khiến họ dần đánh mất cơ hội phát triển bản thân, để rồi khi nhìn lại, họ chỉ còn lại sự tiếc nuối vì đã không dám hành động khi còn trẻ.

Để tận dụng tối đa quãng thời gian tuổi trẻ, mỗi người cần thay đổi tư duy, biết chủ động tìm kiếm cơ hội và không ngại đối mặt với thử thách. Cần rèn luyện sự kiên trì, bản lĩnh và không sợ thất bại, bởi lẽ mỗi lần vấp ngã là một lần học hỏi và trưởng thành hơn.

Tuổi trẻ chỉ có một lần, vì vậy hãy hành động để không lãng phí những năm tháng đẹp đẽ nhất của cuộc đời. Hãy sống hết mình, dám nghĩ, dám làm để khi ngoảnh lại, ta không phải hối tiếc về một tuổi trẻ đã trôi qua vô nghĩa.